

Kjell Fjørtofts nye bok:

Autografer 18/11/1993

Østfronten fra begge sider

BOK

Kjell Fjørtoft:
VEIEN TIL ØSTFRONTEN
Gyldendal

Anmeldt av
WERNER CHRISTIE

Journalisten, filmskaperen og fotografen Kjell Fjørtoft er en produktiv forfatter. Han har utgitt 14 bøker, halvparten er fra krigstiden, den andre halvparten er stort sett naturbeskrivelser fra Nord-Norge – en landsdel Fjørtoft kjenner og elsker. Hans stil har driv og nerve. Han er især opp tatt av de menneskelige lidelser og reaksjoner.

Som i boken «Lille Moskva» er et av Fjørtofts temaer også denne gangen innsatsen til de nordmenn som lot seg verve av russerne

PRODUKTIV: Kjell Fjørtoft har skrevet bedre og mer banebrytende bøker før, mener Aftenpostens anmelder, Werner Christie. Foto: ERIK VEIGÅRD

og kom tilbake som spioner og partisaner. Samtidig fortelles om frontkjemperne, og ifølge bokens omslag «skildres bakgrunnen, krigens gang på det store plan, britiske raids mot norskekysten, den brutale behandling norske fanger fikk av tyskerne og norske nazister, og jødernes skjebne». Det kan være grunn til å minne Fjørtoft om Goethes bevingede ord: «Først i begrensningen viser mesteren seg.» Fjørtoft hopper frem og tilbake mellom de ulike temaer, og leseren må holde orden på svært mange aktører.

Boken har en rikholdig kildehenvisning, og faghistorikerne bør vurdere påliteligheten av grunnlagsmateriale og påstander.

Personlig steilet jeg over opplysningen om at: «Hele 700 av de omkring 1500 offiserer fra før 9. april 1940 står på medlemslistene til NS sommeren 1941.» Som sannhetsvitne for denne oppsiktsvekkende påstand refererer Fjørtoft til en rettsforklaring fra Finn Kjelstrup, mannen som et-

ter oppfordring fra Quisling påtok seg vervet som øverste sjef for Den norske legions stab i Oslo. Det hadde vært ønskelig med en nærmere dokumentasjon og vurdering av offiserenes holdning.

I forbindelse med angrepet på Sovjet-Unionen skriver Fjørtoft at «Hitler får som vanlig ingen motforestillinger fra sine generaler». Joda, det fikk han – både titt og ofte. Øverstkommanderende for Wehrmacht i 1939, feltmarskalk von Blomberg og hans nære medarbeider von Fritsch ble tvunget til å ta avskjed. Sjefen for hæren Walter von Brauchitsch, som ledet felttoget i Polen og Frankrike, ble avskjediget i 1941. Generalfeltmarskalk von Manstein og storadmiral Raeder fikk også avskjed, og Rommel ble tvunget til å begå selvmord. Det finnes et utall eksempler på at nettopp den militære ledelse var Hitlers argeste opponenter. Forøvrig var Jodl sjef for operasjonsstaben – ikke for generalstaben. Og flyene heter ikke Junker,

men Junkers – oppkalt etter den geniale flykonstruktør professor Hugo Junkers.

Fjørtoft har inngående detaljbeskrivelser av krigens redsler. Han nesten gasser seg i istykkerrevne kropp, søtlig likstank og rotter som gnager på døde soldater. De innbitte kampene rundt Leningrad og Stalingrad har bred plass.

Det var en tid da Kjell Fjørtoft ikke ble betraktet som stueren, selv i dag er det dem som mener han bør stenges ute i kulden. Jeg mener ikke det. Fjørtofts pågående og oppsøkende journalistikk er verdt full, et brukbart demokrati må koste på seg slike urolige sjeler. Det er en god motvekt til våre faghistorikere som slett ikke alltid forpakter den hele og fulle sannhet.

Kjell Fjørtoft har skrevet til dels banebrytende bøker som er bedre enn «Veien til Østfronten». Jeg håper – og tror – at det også i fremtiden vil komme verdifulle innkast fra Kjell Fjørtofts hånd.

104832